

KAYNAK GÖSTERİMİ**AKTARMA NEDİR?**

Araştırmacı, incelediği konularla ilgili olarak önceki araştırmacıların yazdıklarını, söylediklerini, konuyu hangi yönleriyle incelediklerini, elde ettikleri bulguların neler olduğunu bilmek ve gerekli gördüğü bilgileri kendi araştırmasına aktarmak durumundadır. Bu işleme aktarma işlemi, aktarılan ise alıntı denir (Karasar, 2009: 47).

AKTARMA TÜRLERİ***Doğrudan Aktarma***

Bilgilerin aynen aktarılmasıyla yapılan alıntı türüdür. Özellikle, yasa, yönetmelik, formül gibi özgünlüğünün korunması gereken bilgilerde alıntı üzerinde değişiklik yapılmaz ve doğrudan alınır (Karasar, 2009: 47).

Dolaylı Aktarma

Ana düşünce değişmeden, yazarın kendi anlatımı, kendi biçim ve şekliyle bilgiyi sunmasıdır (Karasar, 2009: 50).

Doğrudan ve Dolaylı Aktarma Nasıl Yapılır?

- Doğrudan aktarmalar üç satırı geçmiyor ise, tırnak işareti (“ ”) içine alınır.
- Doğrudan aktarmalar üç satırı geçiyor ise; sıkışık satır aralığı ile, ilk ve son satırları da dört harf boşluğu bırakılarak içerden yazılır.
- Alıntı içerisinden çıkarma yapılacaksa, çıkarmanın olduğu yere üç nokta (...) eklenir. Eğer çıkarma işlemi cümlenin sonunda ise dört nokta (....) eklenir.
- Aktarmalarda düzeltme yapıldığında (asıl metindeki şekli şöyledir) açıklama yapılmalıdır (Karasar, 2009: 48).

Aktarmalarda Kaynak Gösterilmez ise Ne Olur?

Türkiye’de ‘5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ ile fikir ve sanat eserleri koruma altına alınmıştır.

Kaynak göstermeyen ya da yanlış, yetersiz kaynak gösteren kimseler hakkında ‘bir aydan üç aya kadar hapis 30.000 TL’den aşağı olmamak şartıyla ağır para cezası’ Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun 11. maddesinde yer almaktadır.

İNTİHAL

Başkalarının düşüncelerini, söylemlerini, verilerini ve yapıtlarını kaynak göstermeden kullanmaya intihal (plagiarism) denir. Bu durum, başkalarının düşüncelerini ve başkalarına ait söylemleri kendine aitmiş gibi sunmak anlamına geleceğinden, bir tür entelektüel hırsızlıktır. Tablo 1’de çeşitli intihal örnekleri gösterilmiştir (Hacettepe Üniversitesi, 2006: 5).

Tablo 1 İntihal Örnekleri

Özgün Metin		
<p>İmparatorlukta ilköğretim reformunu başlatan ve başarıya ulaştıran ilk etnik unsur Türk değildi. Bu alanda Avrupaî Osmanî denenen kıtanın unsurları hattâ, Suriye ve Lübnan daha öndeydi. Örneğin; Bulgar maarifinin ilerlemesi ve başarıları, 19. Yüzyılda ve İkinci Meşrutiyet dönemi boyunca daima Türk aydınlarının dikkat ve kıskançlığını çekmiştir. Bu nedenle diğer Balkan uluslarının çocuk edebiyatları ile birlikte, 19. yüzyılın Türk çocuk edebiyatını karşılaştırarak yapılacak incelemelere gerek vardır.</p> <p>Kaynak: Ortaylı, İ. (2000). <i>Osmanlı Toplumunda Aile</i>. İstanbul: Pan Yayıncılık, s. 108.</p>		
	Yanlış (İntihal)	Doğru
a) Alıntı	İmparatorlukta ilköğretim reformunu başlatan ve başarıya ulaştıran ilk etnik unsur Türk değildi. Bu alanda Avrupaî Osmanî denenen kıtanın unsurları hattâ, Suriye ve Lübnan daha öndeydi. Örneğin; Bulgar maarifinin ilerlemesi ve başarıları, 19. Yüzyılda ve İkinci Meşrutiyet dönemi boyunca daima Türk aydınlarının dikkat ve kıskançlığını çekmiştir. Bu nedenle diğer Balkan uluslarının çocuk edebiyatları ile birlikte, 19. yüzyılın Türk çocuk edebiyatını karşılaştırarak yapılacak incelemelere gerek vardır.	“İmparatorlukta ilköğretim reformunu başlatan ve başarıya ulaştıran ilk etnik unsur Türk değildi. Bu alanda Avrupaî Osmanî denenen kıtanın unsurları hattâ, Suriye ve Lübnan daha öndeydi. Örneğin; Bulgar maarifinin ilerlemesi ve başarıları, 19. Yüzyılda ve İkinci Meşrutiyet dönemi boyunca daima Türk aydınlarının dikkat ve kıskançlığını çekmiştir. Bu nedenle diğer Balkan uluslarının çocuk edebiyatları ile birlikte, 19. yüzyılın Türk çocuk edebiyatını karşılaştırarak yapılacak incelemelere gerek vardır” (Ortaylı, 2000, s. 108).
b) Parçalar halinde alıntı	Tanzimatla birlikte, Osmanlı İmparatorluğu’nda ilköğretim reformu gündeme geldi. Ancak, İmparatorlukta ilköğretim reformunu başlatan ilk etnik unsur Türk değildi. Avrupaî Osmanî denenen kıtanın unsurları, Suriye ve Lübnan daha önde idi. Bulgar maarifinin başarıları, İkinci Meşrutiyet dönemi boyunca Türk aydınlarının kıskançlığını çekmiştir.	Tanzimatla birlikte, Osmanlı İmparatorluğu’nda ilköğretim reformu gündeme geldi. Ancak, “İmparatorlukta ilköğretim reformunu başlatan ilk etnik unsur Türk değildi. ... Avrupaî Osmanî denenen kıtanın unsurları..., Suriye ve Lübnan daha önde idi. ... Bulgar maarifinin ... başarıları, ... İkinci Meşrutiyet dönemi boyunca ...Türk aydınlarının ... kıskançlığını çekmiştir” (Ortaylı, 2000, s. 108).
c) Aktarma	Ülkemizde Tanzimat’tan beri ilköğretimde istenen başarı bir türlü yakalanamamıştır. 19. yüzyılda Bulgarlar ve diğer Türk olmayan unsurlar eğitim alanında Türklerden daha ileri ve başarılıdır. Söz konusu ulusların bu dönemdeki çocuk edebiyatları ile Türk çocuk edebiyatının karşılaştırılması sonucu bu durum açıklık kazanacaktır.	Ülkemizde Tanzimat’tan beri ilköğretimde istenen başarı bir türlü yakalanamamıştır. Ortaylı (2000, s. 108) 19. yüzyılda Bulgarlar ve diğer Türk olmayan unsurların eğitim alanında Türklerden daha ileri ve başarılı olduklarını belirtmekte ve söz konusu ulusların bu dönemdeki çocuk edebiyatları ile Türk çocuk edebiyatının karşılaştırılması sonucu bu durumun açıklık kazanacağına değinmektedir.

Kaynak Göstermede Amaçlar

- ✓ Yararlanılan kaynakların yazarlarına kredi vererek, ahlaki ve yasal kurallara uymak,
- ✓ Okuyucuya alıntılarının asıl kaynağa uygunluğunu denetleme imkanı vermek,
- ✓ Araştırmada ileri sürülen görüş ve olguları, varsa destekleyen ve desteklemeyen görüş ve olguların varlığını belirterek, araştırmacının, bunları gözönüne aldığını kanıtlamak,
- ✓ Okuyucuya, aynı konuda yararlanabileceği öteki önemli kaynakları tanıtmaktır (Karasar, 2009: 53).

Kaynak Göstermede Yer Alan Bilgiler

- Yazar Adı : Yazarın soyadı ve adı yazılır. Unvanı yazılmaz.
- Eser Adı: Yapıtın başlığıdır.
- Yayın Bilgileri: Baskı yılı, baskı sayısı, yayın evi, yayın yeri, cilt numarası.

Alıntı Örnekleri

Tek yazarlı kaynak:

..... (Öztürk, 2012: 23).

Öztürk (2012: 23), ...

İki yazarlı kitap:

.....(Arslan ve Öztürk, 2009: 17).

Üç ya da daha fazla yazarlı kitap:

.....(Öztürk ve diğerleri, 2010: 89).

Alıntı Örnekleri

- Bir kurum ya da kuruluştan alınan:

..... (MEB, 2012: 65).

➤ Yazarı belli olmayan kaynak:

.....(Anonim, 2009: 87).

➤ İkinci kaynaktan yapılan alıntı:

.....(Arslan, 1998: 51; Akt. Öztürk, 2006: 96).

➤ İnternet kaynağı:

.....(www.ankara.edu.tr , 20.12.2011)

➤ Tek Yazarlı Kitap

Yazar, A. (Yayın Yılı). Kitap adı. Yayın yeri: Yayınevi.

Dökmeci, İ. (1988). Toksikoloji. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi.

➤ Kitap - Çok Yazarlı

Yazar, A., Yazar, B., Yazar, C., Yazar, Ç., Yazar, D., Yazar, E. ve diğerleri. (Yayın Yılı). Kitap adı. Yayın yeri: Yayınevi.

Akman, Y., Ketenoğlu, O., Güney, K., Kurt, L. ve Tuğ, G. M. (2004). Bitki Ekolojisi. Ankara: Palme Yayıncılık.

➤ Kitap - Tüzelkişi Yazarlı

Tüzelkişi. (Yayın Yılı). Kitap adı. Yayın yeri: Yayınevi.

Türk Dil Kurumu. (2005). Türkçe Sözlük (10. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu.

➤ Kitap - Çeviri

Yazar, A. (Yayın Yılı). Kitap adı (A. Soyadı, Çev.). Yayın yeri: Yayınevi. (Kaynak Yapıtın Yayın Yılı).

Jawetz, E., Melnick, J. ve Adelberg, A. E. (1976). Tıbbi Mikrobiyoloji (M. Akman ve E. Gülmezoğlu, Çev.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi. (1972).

➤ Makale

Bilimsel Dergi Makalesi - Tek Yazarlı

Yazar, A. (Yayın Yılı). Makale adı. Dergi Adı, cilt(sayı), sayfa numaraları.

Çakın, İ. (2004). Müteferrika Matbaası'nın Düşündürdükleri ve Avrupa'da Basımcılığın Etkileri. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 153-167.

➤ Bilimsel Dergi Makalesi - Çok Yazarlı

Yazar, A., Yazar, B., Yazar, C., Yazar, Ç., Yazar, D., Yazar, E. ve diğerleri. (Yayın Yılı). Makale Adı. *Dergi adı*, cilt(sayı), sayfa numaraları.

Erkan, S., Tuğrul, B., Üstün, E., Akman, B., Şendoğdu, M., Kargı, E. ve diğerleri. (2003). Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerine Ait Türkiye Profil Araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 108-117.

➤ Yabancı Dilde Makale

Yazar, A. (Yayın Yılı). Makale Adı [Makale Adının Türkçesi]. *Dergi Adı*, cilt(sayı), sayfa numaraları. Örnek 23

Kurbanoğlu, S. S. (2003). Self-efficacy: a concept closely linked to information literacy and lifelong learning [Öz-Yeterlik: Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenmeyle Yakından İlişkili Bir Kavram]. *Journal of Documentation*, 59, 635-646.

➤ Popüler Dergi Makalesi - Yazarı Belli

Yazar, A. (Ay Yıl). Makale Adı. *Dergi Adı*, cilt, sayfa numaraları.

Kenar, N. (Nisan 2006). Kayıt Dışı İstihdam. *Popüler Yönetim*, 9, 44-47.

➤ Popüler Dergi Makalesi - Yazarı Belli Değil

Makale Adı. (Ay Yıl). *Dergi Adı*, cilt, sayfa numaraları.

Yerel Bilginin Küreselleştirilmesi. (Nisan 2006). *Focus*, 12, 14-17. 16

➤ Gazete Makalesi

Yazar, A. (Gün Ay Yıl). Makale Adı. *Gazete Adı*, sayfa numaraları.

Bayar, Y. (04 Nisan 2006). İnsanlık Aptallaşıyor mu? *Hürriyet*, s. 14.

➤ Diğer Kaynaklar

- Bildiri - Yayımlanmış

Yazar, A. (Yayın Yılı). Bildiri Adı. A. Editör (Ed.). Kitap Adı (s. sayfa numaraları).
Yayın Yeri: Yayınevi.

Uçak, N. (2005). Sosyal Bilimlerde Bilginin Üretimi, Erişimi ve Kullanımı. O. Horata (Haz.). Sosyal Bilimlerde Süreli Yayınlar ve Bilgi Teknolojileri Sempozyumu: 2 Nisan 2005 – Ankara: Bildiriler (s. 92-103). Ankara: Yeni Avrasya.

- Bildiri - Yayınlanmamış

Konuşmacı, A. (Ay Yıl). Bildiri Adı [Bildiri]. Toplantı Adı, Toplantı Yeri.

Tonta, Y. (Şubat 2006). Bilgi Yönetiminde Son Gelişmeler: Amazoogle, İşbirliği ve Açık Erişim [Bildiri], Akademik Bilişim '06, Gaziantep.

- Poster

Yazar, A. (Ay Yıl). Posterin Adı [Poster]. Toplantı Adı, Toplantı Yeri.

Önal, İ. (Ağustos 2002). Historical perspectives on school librarianship [Poster]. 68th IFLA General Conference and Council, Glasgow.

- Patent

Buluş Yapan, A. (Yayın Yılı). Buluş Adı, Ülke Patent No. Yayın Yeri: Yayınevi.

Kavur, K. H. (2006). Heart flowerpot, U.S. Patent No. D518,755. Washington, DC: U.S. Patent and Trademark Office.

- Danışma Kaynakları - Sözlük

Yazar, A. (Yayın Yılı). Yapıt Adı. Yayın Yeri: Yayınevi.

Altan, N. (2003). Bilgisayar Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü (3. bs.). Ankara: Sistem Yayıncılık. 18

➤ Diğer Kaynaklar

- Danışma Kaynakları - Ansiklopedi Maddesi

Yazar, A. (Yayın Yılı). Madde Adı. Yapıt Adı (c. cilt numarası, s. sayfa numarası).
Yayın Yeri: Yayınevi.

Ersoy, O. (1973). Kağıt ve Kağıtçılık. Türk Ansiklopedisi (c. 21, s. 112-115). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Rapor

Yazar, A. (Yayın Yılı). Rapor Adı (Rapor No:). Yayın Yeri: Yayınlayan/Hazırlatan Kuruluş.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2004). Devlet Yardımlarını Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonu Raporu (Rapor No: DPT: 2681). Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.

- Tez

Yazar, A. (Yayın Yılı). Tez Adı. Yüksek lisans/Doktora/Sanatta yeterlik tezi, Üniversite Adı, Yer.

Özbaş, Z. Y. (1991). Acidophilus'lu Yoğurt Üretim Teknikleri. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Yasa ve Yönetmelikler

Yasa Adı. (Kabul Edildiği Yıl). Yayın Adı, Sayı, Gün Ay Yıl.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu. (1961). T. C. Resmi Gazete, 10705, 12 Ocak 1961.

- Elektronik Kaynaklar

Elektronik Kaynak - Basılı Kitabın Elektronik Sürümü

Yazar, A. ve Yazar, B. (Yayın Yılı). Kitap Adı [Elektronik Sürüm]. Yayın Yeri: Yayınevi.

Başar, H. (1999). Sınıf Yönetimi [Elektronik Sürüm]. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Elektronik Kaynak - Basılı Makalenin Elektronik Sürümü

Yazar, A. ve Yazar, B. (Yayın Yılı). Makale Adı [Elektronik Sürüm]. Dergi Adı, cilt(sayı), sayfa numaraları.

Akman-Demir, G., Yeşilot, N. ve Serdaroğlu, P. (2006). Neurological involvement in Behçet's Disease: clinical characteristics, diagnosis and treatment [Elektronik Sürüm]. Journal of Neurological Sciences (Turkish), 23(1), 3-7. 20

- Elektronik Kaynak - Makale

Yazar, A. (Yayın Yılı). Makale Başlığı. Dergi Adı, cilt(sayı), sayfa numaraları. Erişim: Gün Ay Yıl, <http://ağ adresi>

Yıldırım, A., Ekici, K. M. ve Şahim, T. (t.y.). İşletmelerin Yönetim Sürecinde Sinerjik Yönetim Anlayışının Önemi. Bilgi Vadisi, 1(2). Erişim: 04 Nisan 2006, http://www.bilgivadisi.net/idas/index.php?option=com_content&task=view&id=86&Itemid=59

- Elektronik Kaynak - Veritabanında Makale ya da Madde

Yazar, A. (Yayın Yılı). Makale Adı. Dergi Adı, cilt(sayı), sayfa numaraları. Erişim: Gün Ay Yıl, Veritabanı Adı, Kayıt/Makale No.

Coşkun, T., Bozoklu, S., Özenç A. ve Özdemir, A. (1998). Effect of hydrogen peroxide on permeability of the main pancreatic duct and morphology of the pancreas. The American Journal of Surgery, 176(1), 53-58. Erişim: 25 Nisan 2006, ScienceDirect.

- Elektronik Kaynaklar

Elektronik Kaynak - Rapor

Yazar, A. (Ay Yıl). Rapor Adı (Rapor No). Erişim: Gün Ay Yıl, <http://ağ adresi>

Devlet Planlama Teşkilatı. (Temmuz 2004). e-Dönüşüm Türkiye Projesi Kısa Dönem Eylem Planı: Değerlendirme Raporu (Rapor No: 2). Erişim: 02 Nisan 2006, <http://212.175.33.22/kdep/rapor/KDEPHaziran2004.pdf>

- Elektronik Kaynak - Anonim Ağ Sayfası

Kaynağın Adı. (t.y.). Erişim: Gün Ay Yıl, <http://ağ adresi>

Bilim Etiği ve Bilimde Sahtekarlık. (t.y.). Erişim: 04 Nisan 2006 <http://www.aek.yildiz.edu.tr/bilim.htm>

- Elektronik Kaynak - Ağ Sitesinden Erişilen Ağ Sayfası

Yazar, A. (Yayın Yılı). Sayfa Adı. Erişim: Gün Ay Yıl, Ağ Sitesi Adı: <http://ağ adresi>

- Elektronik Kaynak - Ağ Sitesi

Site ya da Yayınlayan Kuruluş Adı. (Yayın Yılı). Erişim: Gün Ay Yıl, <http://ağ adresi>

Tema Vakfı. (t.y.). Erişim: 04 Nisan 2006, <http://www.tema.org.tr>

- Elektronik Kaynak - Haber, Tartışma Grubu ya da Forum İletisi

Yazar, A. (Gün Ay Yıl). İleti Konusu [İleti No]. Erişim: Haber/Tartışma Grubu/Forum Adı, <http://ağ adresi>

Işık, E. (5 Kasım 2003). Bitki Kütüphanesi [İleti No: 8]. Erişim: Kutup-L, <http://listproc.metu.edu.tr.9000/reguser/archives/KUTUPL/kutupl.log200311/msg00008.html>

Kaynakça Düzeni

Kaynakça, bir yapıtta kullanılan kaynakların listesidir. Kaynakça hazırlanırken araştırmada yararlanılan tüm kaynaklara yer verilmelidir. Kaynak göstermenin ana amaçlarından biri de okuyucunun söz konusu kaynaklara erişimini sağlamak olduğundan kaynakçanın tam ve doğru bilgi içermesi önemlidir. Kaynakça alfabetik düzendedir. Künyeler ilk satırdan sonra 1 cm içerden yazılır.

Kaynakçada, aynı yazarın birden çok yapıtı yer alıyorsa, yapıtlar, yayın yılına göre eskiden yeniye doğru sıralanır.

Aynı yazarın iki farklı yapıtının yayın tarihleri aynıysa, kaynakçadaki sıralama, künyede bir sonraki öge olan yapıt adına göre yapılır. Göndermelerde ayrımı sağlamak için tarih bilgisinin yanına a' dan başlayan harfler eklenir.

Aynı yazarın tek yazarlı yapıtları çok yazarlı yapıtlarından önce sıralanır.

Çok yazarlı iki yapıtın ilk yazarları aynıysa, ikinci yazarın soyadı, ikinci yazarlar da aynıysa üçüncü yazarın soyadı alfabetik düzende belirleyicidir.

Aynı soyadını taşıyan iki farklı yazarın yapıtları adlarına göre alfabetik sıraya girer.

Yazar bir tüzel kuruluşsa, yapıt, yazar konumundaki tüzel kuruluşun adıyla alfabetik listeye girer.

Bir yapıtın yazarı veya editörü yoksa künye yapıt adına hazırlanacağı için, kaynak, yapıt adından alfabetik listeye girer. Yapıt adı rakamla başlıyorsa sıralamada rakamın okunuşu dikkate alınır (Hacettepe Üniversitesi, 2006).

Kaynakça Düzeni Örneđi

KAYNAKÇA

- American Psychological Association. (2001). *Publication manual of the American Psychological Association* (5. bs.). Washington, DC: American Psychological Association.
- Day, R. A. (1998). *Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayınlanır?* (G. Altay, Çev.). Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu.
- Dees, R. (1997). *Writing the modern research paper* (2. bs.). Boston: Allyn and Bacon.
- Dodds, J. (2003). *The ready reference handbook: writing, revising, editing* (3. bs.). New York: Longman.
- Durkin, D. B. (1987). *Writing in the disciplines*. New York: Random House.
- Gibaldi, J. (2003). *MLA handbook for writers of research papers* (6. bs.). New York: Modern Language Association.
- Hart, C. (1998). *Doing a literature review: releasing the social science research imagination*. London: SAGE.
- How to acknowledge what you've read*. (2003). Erişim: 2 Ekim 2003, <http://www.lib.monash.edu.au/vl/cite/cite02.htm>

Kaynaklar

Hacettepe Üniversitesi Bilimsel Yayınlarında Kaynak Gösterme İlkeleri, 17.05.2006

Karasar, N., (2009) Araştırmalarda Rapor Hazırlama, Nobel Yayıncılık, Ankara.